

Кнегиња Јелисавета Карађорђевић, ћерка кнеза Павла, јуче није могла да задржи сузе, пресрећна што је после седам деценија скинута етикета ратног злочинца са имена њеног оца.

Она у интервјуу за Прес признаје да има још само једну велику жељу - да кнеза Павла сахрани на Опленцу.

Како сте се осећали када сте чули вест да је ваш отац рехабилитован?

- Било је то као да је одједном одлетео неки огроман терет. Облак који је испарио после 70 година. Било је јако тешко живети у сенци лажи и непријатности. И увек ми је тешко због њега, пошто је он био потпуно невин. Није био ни лопов, ни комуниста, ни фашиста, него поштен човек који је хтео да спасе свој народ.

Шта мислите, да је ваш отац поживео да чује ову вест, како би реаговао?

- Он вероватно у то не би поверовао у почетку, али сигурна сам да би био врло дирнут, исто као и ја.

Да ли се кнез Павле потајно надао да ће једног дана бити рехабилитован?

- Не! Ја сам оптимиста као особа, он је више био песимиста. Он би рекао: „Не можеш никада да идеш назад, то је готово заувек. Не можеш ни да замислиш да можеш да се вратиш у своју земљу.“ Мени је то увек била опсесија и кажем - зашто, ја сам овде рођена, морам да се вратим у Србију. Покушавала сам на сваки начин да се вратим и успела сам. Ја сам дошла 1987. године први пут иако је то тада још увек било против закона. Али била сам упорна.

Кад се сад осврнете, шта је вама лично и вашој породици било најтеже?

- Сви вас презиру, не припадате нигде, имате титулу која ништа не вреди, немате пасош, немате држављанство, немате завичај, то је страшно тешко да ходате као луталице читавог живота. Ја сам сада на неки начин навикла, али не потпуно. Морала сам да се адаптирам да живим свуда, што је на неки начин велика предност, али много сам тиме и изгубила.

Да ли се кнез икада покајао због своје одлуке која га је скупо коштала?

- Он се није покајао пошто је знао да није имао другог избора, али је њему било највише жао што Енглези нису то разумели, они су нас издали. И сада ме интересује да видим њихову реакцију, шта ће да кажу када чују да је мој отац рехабилитован.

Које су прве слике које вам пролазе кроз главу кад помислите на оца?

- На двору, кад сам била дете, и пре него што је умро у болници у Паризу, тешки дани у Африци кад нисмо имали средстава за живот. Сада читам шта неки кажу... То ме страшно изнервира. Треба да читају нашу књигу „Истина о 27. марту“ да би и знали истину. То је сада неопходно. И морам да их сахраним на Опленцу.

Ко вам је први јавио радосну вест?

- Оливер Антић.

Какве су биле реакције ваше деце?

- Одушевљени су. Моја ћерка је писала фантастичан сценарио о нашој фамилији и ми сада тражимо средства да се тај филм реализује, али то још нисмо успели. Али је то сигурно одличан корак. Она је била одушевљена.

Испунила вам се велика жеља.

- Јесте, ово је огроман подвиг.

Имате ли још жеља?

- Да сахраним свог оца на Опленцу. Онда сам на неки начин завршила посао. На Опленцу постоји још 21 гробно место. Мој отац је сахрањен у Швајцарској, што није његово место. Пре две године сам била код патријарха, Синод подржава моју жељу. Сада морам да организујем акцију у Влади, не знам код кога, али наћи ћу начин.

Мој отац заслужује улицу у Београду

Кнегиња Јелисавета подржала је иницијативу нашег листа да њен отац добије улицу у Београду.

- Мој отац то заслужује. Треба пажљиво размотрити које значајне улице би дошле у обзир, а које би могле да понесу његово име. Надам се да ће једног дана наш народ бити поносан на то што је имао таквог вођу. Али, за сада они не знају довољно. И зато морамо под хитно да мењамо уџбенике из историје у школама.

Кнез био највећи српски мецена

Кнез Павле Карађорђевић, кога је Виши суд у Београду рехабилитовао и тако исправио вишедеценијску неправду коју су му нанели комунисти после Другог светског рата, требало би да добије улицу у главном граду, слажу се историчари са којима је Прес јуче разговарао.

Идеју нашег листа подржали су и правници, професори, социолози и књижевници које смо јуче питали за мишљење о рехабилитацији кнеза Павла. Они сматрају да је улица у центру престонице најмање што Србија може да учини.

Уметничка душа

- Кнез Павле је у западној штампи слављен као човек који је много учинио на смиривању етничких тензија у тадашњој Југославији. Он је био највећи европејац и космополита међу владарима Србије и Југославије и у том смислу заслужује да у српској престоници има улицу која ће носити његово име. Мислим да је велики број значајних личности неправедно изостављен из топографије историјског сећања Србије. Треба учинити посебан напор да се процени које улице више не би требало да носе досадашње називе, а њихови називи би могли би да буду замењени именима личностима које то заслужују - каже историчар **Слободан Марковић**.

Он наводи да су се појавили документи који бацају ново светло на потезе кнеза Павла уочи Другог светског рата.

- Из тих докумената види се да је кнез до последњег тренутка покушавао да наоружа земљу. Он је чинио све да Србију учини војно способном како би она могла да се одупре евентуалном нападу, али није наишао на разумевање САД, где је послао свог изасланика. Павле је био највећи англофил међу нашим владарима, он је и по култури и својим пријатељствима био везан за Енглеску. Био је и почасни доктор Универзитета у Оксфорду и за њега је приступање Пакту био изузетно тежак чин, учињен у тренутку када су државни и војни врх проценили да другог излаза нема. Онда се догодио

парадокс да је онда највећи англофил завршио у британском заробљеништву, прво у Кенији, а потом у Јужној Африци. Међутим и сами Енглези признали су да је поступак кнеза Павла био изнуђен чин, који није имао бољу алтернативу - истиче Марковић.

Професор Правног факултета **Оливер Антић**, који је био на челу правног тима за рехабилитацију кнеза Павла, каже да је кнез Павле од београдске касаве направио метрополу и да је једна улица најмање чиме можемо да му се одужимо.

- Тиме ћемо бар покушати да ублажимо немерљиву историјску неправду која је према њему учињена. У то време када је он направио Музеј савремене уметности у Београду, нешто слично имао је још само Њујорк. То је било нешто феноменално - истиче Антић.

Жртва историјских околности

Историчар **Предраг Марковић** каже за Прес да је кнез Павле једини представник српске династије који је оставио толико уметничких дела свом народу.

- И зато заслужује да добије своју улицу - сматра Марковић.

Професор ФПН-а **Драган Симеуновић** каже да је кнез Павле био жртва историјских околности, своје уметничке и неконфликтне природе. И он подржава акцију нашег листа да кнез Павле добије улицу.

- Кнез Павле треба да добије улицу у Београду, и то не било коју - поручује Симеуновић, и додаје да ће се неке ствари у Србији променити набоље тек када научимо младе генерације да поштују чињенице, а не политичке интерпретације историје, без обзира на то да ли су у питању комунисти или монархисти.

Подршка Павлу

Тома Фила: И музеј кнеза Павла

- Кнез Павле је покушао да спасе свој народ, а проглашен је за издајника. Он је човек који је изградио Београд. Ја не бих по њему назвао само једну улицу, већ бих инсистирао да се врати музеј кнеза Павла у згради у којој се данас налази председништво - истиче Фила.

Матија Бећковић: Нормалне ствари код нас су чуда

- Тамо где му је била кућа кнез Павле треба да има и улицу. Али код нас су увек нормалне ствари чуда - рекао је Бећковић.

Ратко Божовић: Знам колико је Јелисавета сада срећна

- Подржавам акцију и знам колико је Јелисавета сада срећна што је вратила оца - рекао је Божовић.

(Прес)